

HJÄLPREDAN

Ideér och tips som kan vara till hjälp i vardagslivet

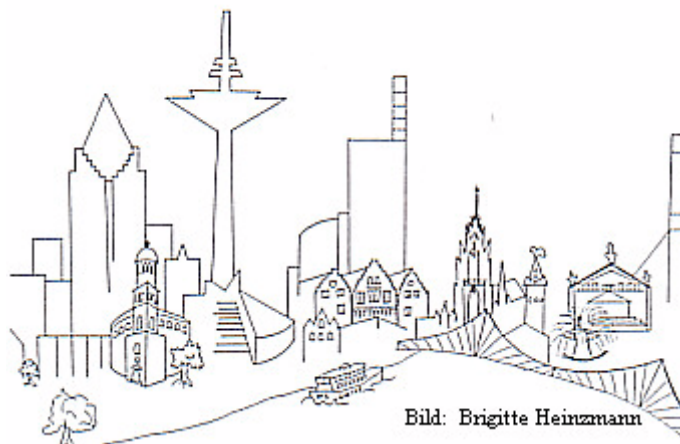

Bild: Brigitte Heinzmann

SWEA Frankfurt-Heidelberg

www.chapters-swea.org/frankfurt

Svenska Kyrkoföreningen

www.svenskakyrkan.se/frankfurt

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Viktiga telefonnummer

2. Tyskland, vårt värdland

3. Föreningar

- Svenska Kyrkoföreningen i Frankfurt
- SWEA Frankfurt-Heidelberg
- övriga svenska föreningar
- skolföreningen

4. Inflyttning till Tyskland

- uppehållstillstånd, bostad, telefon, grannar
- gas, el, och vatten, bank, TV och radio
- betalningsmedel, transfereringar, räkningar
- skatt, deklaration, post

5. Sjukvård

- sjukförsäkring
- sjukhus
- att föda barn i Tyskland
- tandvård

6. Försäkringar

7. Utbildning och skolor

- tyska skolor
- internationella skolor
- språkinstitut
- barnomsorg

8. Helgdagar

9. Kommunikationer

10. Bilen

- registrering
- körkort

11. Vardagstips

12. Kulturliv

13. Bibliotek

14. Matlexikon

TELEFONNUMMER**(Se även i din telefonkatalog för lokal information)**

Ambulans/Notarztwagen	112
Brandkår/Feuerwehr	112
Polis/Polizei	110
Förgiftning/Giftnotrufzentrale	06131-192 40
Jourapotek (anslag hos varje apotek vem som är i tjänst)	01 15 00
Veterinär-Livsmedels-Djurskyddsinfo	06081-918 39-0
Sveriges Ambassad i Berlin	030-50 50 60
Sveriges Honorärkonsulat i Frankfurt	069-79 40 26 15
Svenska Kyrkoföreningen i Frankfurt am Main	069-56 65 56
	Fax 069-56 45 45
Bilbärgning:	
ACE	0180-34 35 36
ADAC	01802-22 22 22
ADAC, Verkehrsservice, (Info olyckor, köer m.m.)	011 69
AvD	0130-99 09
Post	01802-33 33
Felanmälan, Telefon	0800-330 20 00
Felanmälan, Kabel	0800-330 11 74
Fröken Ur/Zeitansage	011 91
Väder	0190-51 51 76
Väckning	011 41
Nummerbyrå, Inland	118 33
Nummerbyrå, Utland	118 34
Nummerbyrå, Inland (på engelska)	118 37
Järnväg/Deutsche Bahn AG	01805-99 66 33
Flygplats/Flughafen, Frankfurt	069-690-1, 30511
Lufthansa, Info	01803-803 803
Lufthansa check-in airportbus, direktförbindelse från Mannheim och Heidelberg till Frankfurt flygplats, avgång ca 1 gång/ tim	0621-15 84 33
eller Mariott Hotel I Heidelberg, där man också kan "checka in"	06221-90 80
Tull	06171-520 97
Borttappat/Fundbüro, Frankfurt	069-21 24 25 0
Det finns ett servicesenter "Sprachdienst". Här kan man få veta allt från väder, tid dvs "fröken ur", ADAC osv	0190-05 55 55

TYSKLAND - vårt värdland **Europas mångfacetterade hjärta**

Förbundsrepubliken Tyskland består av 16 förbundsländer (störst är Bayern med mer än 70.000 km², folkrikast Nordrhein-Westfalen med 17,7 milj. inv. och minst Bremen 404 km²).
Sammanlagd yta 357.000 km².

Folkmängd drygt 82 milj., varav runt 7 milj. utlänningar.
www.deutschland.de

Regeringschef: Ibland betecknas Tyskland som en kanslersdemokrati. Förbundskanslern är den ende inom regeringen som är utsedd av parlamentet och är ensam ansvarig inför detsamma, något som har sin bakgrund i Weimarrepublikens upplösning. Genom "konstruktivt misstroendevotum" kan kanslern avsättas. Detta har bara skett 1982, då Helmut Schmidt (SPD) ersattes av Helmut Kohl (CDU), som satt rekordmånga år vid makten.

Statsöverhuvud: Bundespräsidenten har mest representationsplikter och är väl att jämföra med den svenske kungen. "Bundesversammlung", som består av ledamöterna i "Bundestag" och ett lika stort antal delegater utsedda av de olika ländernas parlament väljer presidenten för en period av fem år.

Folkförsamling: "Bundestag" väljs för fyra år (f.n. 672 ledamöter). Presidenten kan upplösa det i förtid. Viktigaste uppgifter: lagstiftning, välja "Bundeskanzler" och kontrollera regeringen. Största partier: CDU (Christliche Demokratische Union), SPD (Sozialdemokratische Partei Deutschlands) och FDP (Freie Demokratische Partei). Femprocentsspärr tillämpas vid val. De 16 förbundsländerna samlas i "Bundesrat" med uppgifter inom lagstiftning och förvaltning inom förbundet - här företräds i första hand landet och inte partierna.

Kort historisk översikt

Tyskland har alltid varit Europas medelpunkt och handelsknutpunkt; mellan öst-väst och syd-nord. Det bestod långt in på 1800-talet av ett oräkneligt antal skilda länder och furstendömen.

Historiskt sett valdes länge den gemensamme romerske **kejsaren** bland de tyska furstarna (från 1400-talet kallade "romerska kejsare av den tyska nationen"). Sju kurfurstar valde kejsaren; tre biskopar och fyra världsliga furstar. Många kröningar ägde rum i Frankfurter Dom. Kejsarnas stora engagemang i medelhavsområdet, framför allt Italien, tillsammans med de starka, splittrande krafterna bland de tyska furstarna kan sägas ha inneburit att Tyskland under medeltiden inte blev en nationalstat med stark centralmakt, som många andra europeiska länder.

Så var t.ex. Kejsar Karl V härskare över stora områden i Nederländerna, Spanien, Österrike, Italien och Tyskland; men kanske var hans makt minst just i Tyskland.

Än mer splittrande verkade **reformationstidens** strider - i en gemensam kristen tro såg man mer av skillnader än likheter och framför allt finns här mycket av motsättningen mellan de världsliga och de kyrkliga furstarna, den framväxande staten versus kyrkan. Avlatshandeln anses ofta som den utlösande faktorn. Så t.ex. ville Albrecht, ärkebiskop av Magdeburg och lillebror till kurfursten av Brandenburg, efter att ha blivit biskop också av Halberstadt, dessutom bli ärkebiskop av Mainz, Tyskland rikaste stift. Men för att kunna betala dispenskostnaden till påven på 10.000 dukater, måste han låna pengarna av bankirfirman

Fugger, som i gengäld "övereffektiviserade" avlatshandeln. Maktkoncentrationen glädde inte precis heller de andra furstehusen och så spreds reformationen och upproret mot den romerska kyrkans övermakt allt kraftigare.

När den **augsburgska religionsfreden** slöts var Tyskland övervägande protestantiskt, men genom motreformationen förändrades delvis detta. 30-åriga kriget fick äntligen sitt slut i freden i Westfalen 1648 och här startar enligt många historiker det samfälliga Tysklands historia. 40 % av landsbefolkningen hade dött under krigsåren, men under det kommande seklet ökade befolkningen med 75 %, medan tillväxten i t.ex. Frankrike stod stilla. **Preussens** furste utropade sig 1701 till kung och drev en kraftig expansionspolitik. Det var ett mycket splittrat rike, som "satte allt på ett kort" och tog Schlesien från Österrike 1740. "Fredrik den store", (bror till den svenske kung Adolf Fredriks hustru Lovisa Ulrika) var i ungdomen i opposition mot fadern och föredrog musik och litteratur, varför han flydde till England och dömdes i sin frånvaro till döden. Dock benådades han och kunde utveckla Preussens storhet som militärmakt med mycket genomarbetad organisation. Denna var nödvändig eftersom riket var splittrat över större delen av Tyskland. Härifrån sägs den tyska ordningen härstamma, och den minutiösa kontrollen, som levde vidare och utvecklades i tredje riket och DDR.

Enhetssträvandena i Tyskland tog sig också uttryck i ett alltyskt parlament i Frankfurt 1848, men arkitekten bakom och skaparen av det tyska riket var ändå Otto von Bismarck. Genom Preussens krig med Danmark, Österrike och Frankrike skapades ett enat Tyskland under den preussiske kungen som kejsare, utropat i spegelsalen i Versailles 1871. Sonsonen Wilhelm II ville utveckla Tyskland till världens starkaste stat (fadern Fredrik III dog av cancer efter 99 dagars regim - engelskfödda hustrun Victoria fick sitt änkesäte på nuvarande Schloßhotell i Kronberg). Han införde t.ex. sektskatten 1911 för att bygga upp den tyska flottan - skatten på ett par mark per flaska finns kvar. Efter första världskriget väl börjat, spelade kejsaren en allt mer underordnad roll och abdikerade tillsammans med alla andra regerande tyska furstar hösten 1918 - försvarad av ingen. Kriget var förutsett och egentligen kan man säga, även planerat av de flesta europeiska stater. Kriget vanns/förlorades egentligen aldrig, utan slutade genom USA:s allt större engagemang och i detta fick den s.k. dolkstötslegenden sin grogrund. Under Weimarrepubliken blomstrade konst och litteratur, men krigsskadeståndet kastade en tung skugga över politiken. Dock planerade man väl för framtiden t.ex. Autobahn. Från denna tid stammar även Tysklands flagga.

När Hitler och NSDAP kom till makten utvecklades snart en total kontroll över allt utom delar av kyrkan. Koncentrationslägersidén togs från boerkriget, Autobahn byggdes och krigsindustrin blommar. 1 september 1939 startar Tyskland så andra världskriget. Efter det totala kriget kom så det totala sammanbrottet våren 1945. Tyskland delades i fyra zoner. USA och Storbritannien var intresserade av att bygga upp landet igen - de andra båda makterna inte. Genom Marshallhjälpen och D-markens införande fick det nya Västtyskland sakta en grogrund. Berlinblockaden, luftbron och Berlinmuren hänger allt ihop i det kalla krigets historia.

När östblocket öppnade upp i slutet av 80-talet var DDR-ledningen inte intresserad av öppenhet, men framför allt genom Gorbatschow och Kohl är nu muren ett minne blott och 3 oktober 1990 firas som det enade Tysklands födelsedag.

FÖRENINGAR

Svenska Kyrkoföreningen i Frankfurt am Main e.V hemsida: www.svenskakyrkan.se/frankfurt tel 069-56 65 56
 e-post: frankfurt@svenskakyrkan.se fax 069-56 45 45

Utlandskyrkan

”Svenska kyrkan finns i 25 länder runt om i världen och uppdraget är att finnas till för till exempel utlandssvenskar, turister, studenter och sjöfolk.

Vare sig man är ute på resa, arbetar eller bor utomlands behöver man ibland en fast punkt i tillvaron där man känner sig hemma och får tala sitt modersmål. En plats där man kan möta nya vänner och uppleva gemenskap och trygghet men också, inte minst viktigt, dela sorg och få stöd i svåra stunder.

Svenska kyrkan har 45 församlingar utanför Sveriges gränser. På ytterligare 80 platser firar man regelbundet gudstjänst. Utlandsförsamlingarna arbetar på samma sätt som en församling i Sverige.

Gudstjänsten står i centrum och omsorgen om medmänniskan är en viktig del i arbetet. Personal och frivilliga besöker svenskar på sjukhus, ombord på båtar och i fängelser.

Man har också en viktig uppgift att fylla genom sin speciella kompetens att hjälpa drabbade och anhöriga, vid olyckor och katastrofer som berör svenskar utomlands.”

Källa: www.svenskakyrkan.se/utlandskyrkan

Svenska kyrkan i Frankfurt am Main, Tyskland

För många utlandssvenskar fungerar vår kyrka som ett andra hem. Vi vill att kyrkan får vara en mötesplats där man kan träffas och umgås.

Kanske vill man gå i gudstjänst, läsa en svensk tidning, dricka en kopp kaffe, låta sina barn prata svenska, låna svenska böcker och filmer mm. Vi försöker anpassa vår verksamhet efter de svenskar som vi vet befinner sig i Frankfurt. Det innebär att vi utöver gudstjänstlivet erbjuder barnträffar, tjej- respektive herrkvällar, au-pair/ungdomsträffar, bokkvällar, kanelbullar och mycket mer. Här finns också möjlighet till samtal kring både glädje och sorg.

Hemsida: www.svenskakyrkan.se/

Svenska Handelskammaren Düsseldorf

www.schwedenkammer.de/
 e-post: jcc@schwedenkammer.de

JCC-Junior Chamber of Commerce

e-post: jcc@schwedenkammer.de

Schwedischer Schulverein Frankfurt e.V.

Skolföreningen i Frankfurt erbjuder kompletterande svenskundervisning.

Den syftar till att utveckla kunskaper och färdigheter i det svenska språkets tal och skrift, stärka elevernas svenska identitet, så att det underlättar för eleverna att komma tillbaka till Sverige.

Undervisningen sker utöver den ordinarie skolgången, i regel en eftermiddag per vecka.

Läger arrangeras ca 2 ggr./år.

En betygsbaserad distansundervisning kan erbjudas för gymnasie-elever. Den följer den svenska läroplanen och efter kurs A och kurs B ges slutbetyg.

Hemsida: www.swedenabroad.com/Page____20114.aspx

SVIV - Föreningen för Svenskar i Världen

SVIV är en politiskt och religiöst obunden intresseorganisation med ca 7000 medlemmar över hela världen. SVIV är en viktig intresse-organisation för alla svenskar som arbetar eller bor utomlands eller som planerar att flytta från Sverige. Föreningen är remissinstans i ärenden som berör svenskar i utlandet. Detta är en viktig kanal som ger möjligheter att föra fram synpunkter och förslag till regering, riksdag och ämbetsverk. Föreningen vill stärka samhörigheten mellan svenskar utomlands. Tillsammans med Svenska Dagbladet utser SVIV *ÅRETS SVENSK I VÄRLDEN*.

Föreningen har givit ut två handböcker med checklistor: *Bosättning utomlands* och *Återflyttning till Sverige*. Tidningen *Svensk i Världen* utkommer med 8 nummer årligen.

SVIV:s hemsida: www.sviv.se

SWEA - Swedish Women's Educational Association International SWEA International Frankfurt-Heidelberg e.V.

SWEA är en global ideell förening för svenskor och svensktalande kvinnor med grundläggande ändamål att stödja, bevara, främja och utveckla kunskap i svensk historia, svenska språket, svensk kultur och tradition i världen.

I målsättningens genomförande ingår att:

- främja vänskap och personlig utveckling bland svenskor och svensktalande kvinnor i världen
- stödja utbildning genom SWEA Internationals stipendiefonder och annan stipendieverksamhet inom ramen för SWEAs grundläggande syfte
- stödja projekt av svenskt intresse och som särskilt angår svenska kvinnor samt
- bistå vid flyttning till nytt land eller hemflyttning till Sverige.

SWEA bildades 1979 i Los Angeles, Kalifornien, USA och grundare är Agneta Nilsson. 1982 bildades moderföreningen "Swedish Women's Educational Association, International, Inc", en kalifornisk "non-profit public benefit corporation" och uppbyggnaden av tillhörande individuella lokalföreningar påbörjades.

SWEA Internationals, hemsida
SWEA Frankfurts-Heidelberg hemsida
Ordförande

www.swea.org
www.chapters-swea.org/frankfurt
e-post: frankfurt@swea.org

SNS - Studieförbundet Näringsliv och Samhälle

SNS, grundat 1948, är en ideell sammanslutning av enskilda personer i svenskt näringsliv med intresse för samhällsfrågor. SNS har över 4.000 individuella medlemmar. För stommen i SNS finansiering svarar mer än 250 företagsabonnenter. Basen för all SNS verksamhet är tillämpad samhällsforskning, som i huvudsak bedrivs av externa forskare. SNS forskningsledare arbetar i nära samarbete med framstående internationella forskare och i nätverk inom ramen för gemensamma forskningsprojekt. SNS Förlag är ett ledande universitetsförlag inom det samhällsvetenskapliga området med en utgivning av ca 40 titlar per år. SNS anordnar seminarier och möten i anslutning till forskningsprojekt och aktuella samhällsfrågor, konferenser och en årlig företagsledarkonferens. Man samarbetar med systerorganisationer i Europa, Australien, Japan och USA.

Hemsida: www.sns.se/

Deutsch-Schwedische Gesellschaft e.V.

Deutsch-Schwedische Gesellschaft e.V. bildades 1972. Dess mål är att bevara svensk kultur i Heidelberg. Detta sker genom kulturutbyte, anordnande av midsommarfest och Lucia mm.

Hemsida: www.dsg-hd.de/index.html

Swensk Ton e.V.

Swensk Ton är en svensk-tysk blandad kör under svensk ledning som startades 1982 och har knappt 40 medlemmar. Basen för körens ton är svensk folkmusik, men repertoaren är bred och spänner över madrigaler, folkmusik från olika länder, klassiskt, kyrkligt och popmusik. Kören har ca 150 melodier på sin repertoar och uppträder på konserter, olika andra sammanhang, Lucia och även som manskör.

Hemsida: www.swenskton.de

INFLYTTNING TILL TYSKLAND

Inför flytten bör Du tänka på följande

- Val av sjukförsäkring
- Läkarundersökning och tandläkarbesök
- Anmälan av barnen till skola eller Kindergarten

När Du är på plats skall följande göras

- Folkbokföring hos tyska myndigheter
- Beställa/hämta skattekort "Lohnsteuerkarte"
- Anmälan gas, el och vatten
- Beställa telefon
- Öppna bankkonto

Anmälan/folkbokföring

Alla som arbetar eller bor i Tyskland skall vara anmälda, folkbokförda, i Tyskland. Man skall anmäla sig senast två veckor efter inflyttningen. Anmälan sker hos "Einwohnermeldeamt" på rådhuset. Där gör man anmälan när man flyttar till och från landet samt om man flyttar inom landet. Man ansöker samtidigt om ett "Lohnsteuerkarte", skattekort. Alla som arbetar i Tyskland måste ha ett sådant skattekort.

Uppehållstillstånd

Trots att Sverige är medlem i EU, är det nödvändigt att man har uppehållstillstånd. Det gäller både den som arbetar och ev medföljande. Anmälan görs personligen hos "Einwohnermeldeamt".

För en fullständig ansökan för (EU-medborgare) om uppehållstillstånd, krävs att du har med ditt pass

Bostad

Det är vanligt att man hyr sin bostad, villa, radhus eller lägenhet.

Att hitta ett lämpligt hus eller en lägenhet kan ta tid. Man bör därför ta kontakt med mäklare och/eller börja läsa annonser i god tid före flytten.

Internetsida för bostäder: www.immobilienscout24.de.

Om värden anlitar en mäklare får man som hyresgäst räkna med ett högt arvode. Ofta måste man hyra ett hus på minst två eller tre år, och värden begär ofta en deposition, en s.k. "Kaution", på tre månadshyror. I stället för Kaution, kan din bank lämna en bankgaranti "Burgschaftserklärung". Förutom hyra tillkommer "Umlagen" eller "Nebenkosten", dvs. avgifter för sophämtning, värme och elektricitet. Eftersom huset skall återställas till samma skick som vid inflyttning när man flyttar ut är det viktigt att man för ett noggrant protokoll över husets skick och eventuella skador vid inflyttning. Smärre utgifter för reparationer får hyresgästen stå för. Spara kvittona! Observera att det är hyresgästen som skall sköta trädgården och trottoaren, inklusive rännstenar.

Kontrollera om det går att få en "Diplomatklausul", dvs. möjlighet att säga upp hyreskontraktet tidigare om man måste flytta pga. av arbetet.

En extra försäkring, som juridiskt hjälper hyresgästen om problem uppstår med hyresvärd, går att teckna hos Mietschutzverein.

Hemsida: www.mieterbund.de/

Grannarna

Gå gärna runt och presentera Dig för grannarna. Räkna inte med det motsatta. För grannsämjans skull bör Du också informera Dig om vilka "Ruhestunden" som iakttas i Ditt område. Oftast ses allt utomhusarbete på söndagar med oblidat ögon. Normalt skall tystnad iakttas från kl. 22.00-06.00, 13.00-15.00 och på söndagarna. Gräsklippning o.dyl. är inte tillåtet efter kl. 19.00.

Telefon

När man har tecknat sitt hyreskontrakt, kan man ansöka om telefon. Det kan ta några veckor innan man får den inkopplad. Den som inte vill köpa sin telefon kan hyra den av "Deutsche Telekom", som har butiker i de flesta städer. Där finns alla blanketter och den utrustning man kan hyra. De svenska telefonerna fungerar vanligen inte i Tyskland.

Hemsida: www.t-home.de

Hur du **ringer utlands-och rikssamtal billigast** hittar du på hemsidan:

www.billiger-telefonieren.de/

där hittar du vilket "förval" du skall slå före telefonnumret. Det ändrar sig ofta, så det lönar sig att kolla varje vecka.

TV och radio

TV och radiolicens måste man betala i Tyskland liksom i Sverige. Blanketter för anmälan finns hos posten, på banker och där man köper TV.

Gas, el och vatten

Då man flyttat in, anmäler man el och vatten. Det gör man enklast genom att ringa till "Stadtverwaltung" (rådhuset) i staden där man bor. Man kan även anlita annan leverantör (fri marknad).

Bank/Sparbanken

Det finns många olika banker. Bankavgifterna och räntor skiljer mycket så det kan löna sig att jämföra. Bankerna tar eventuellt avgifter av varandra vid t.ex. bankomatuttag i annan bank än den egna.

Det finns även en hel del telefon/on-linebanker (d.v.s. inga kontor och därmed ingen kundservice över disk). Handlar man mycket med aktier etc. är detta att rekommendera. Exempel på direktbanker är Comdirekt, Consors och IngDiBa. Dessa banker har numera "full

service” d.v.s. lönekonto, bosparande, lån etc. Det är många av dessa som erbjuder kostnadsfria kreditkort. Det lönar sig alltså att jämföra.

Betalningsmedel

Kontanter är viktigare i Tyskland än i Sverige. Även vid betalning av större belopp (köp av bil, köksinredning mm) kan ibland kontanter vara den mest praktiska formen av betalning! Något liknande en svensk „bankcheck“ existerar inte i det tyska bankväsendet!

När du öppnar ett „girokonto“ i en tysk bank (ett måste) får du ett „EC-Karte“ (Eurocheckkort/Maestrokarte) med vilket det går att betala utan kostnader i allt fler affärer och restauranger. EC-kortet fungerar också som ditt bankomatkort. Bankomatuttag är ofta avgiftsfria bara på „din“ banks bankomater, utnyttjar du andra bankers bankomater utgår en avgift. Kontoutdrag får man inte ur bankomaten, ej heller kvitto, pga att tyska bankomater ej är „online“.

Kredit-och betalkort accepteras i mindre utsträckning än i Sverige. Fråga före inköp eller restaurangbesök om kortet accepteras!

Betala räkningar ”Einzugsermächtigung” eller ”Dauerauftrag”

”Einzugsermächtigung” fungerar som när man i Sverige betalar räkningar via autogiro. Det innebär att man ger betalningsmottagaren rätt att boka av beloppet från ens bankkonto. På detta sätt betalar man t.ex. telefonräkningen, eftersom beloppet är olika varje månad. Skulle det hända att felaktigt belopp är avdraget från kontot, kan man reklamera överföringen genom sin bank inom 6 veckor.

Hyran betalar man lämpligen genom en stående överföring ”Dauerauftrag”, som man gör hos sin bank.

Skatt och deklaration

Hos ”Einwohnermeldeamt” beställer man sitt ”Lohnsteuerkarte”. Detta kort lämnas till arbetsgivaren, som gör avdrag för skatt, kyrkoskatt, sjuk- och pensionsförsäkring och A-kassa. Avdragen baseras på uppgifterna på ”Lohnsteuerkarte”.

Deklaration gör man varje år senast 31 maj. Deklarationsblankett hämtas på skattemyndigheterna (Finansamt). De tyska skattereglerna är komplicerade, och det lönar sig att anlita deklareringshjälp hos en skatterådgivare, ”Steuerberater”. Han/hon kan vanligen få igenom avdrag för t.ex. dubbelt boende och hemresor för den som arbetar i Tyskland under en begränsad tid. Kostnader för flytt p.g.a. av arbete, en del försäkringar (t.ex. liv, olycksfall), kostnader i samband med jobbetande, enkel resa till arbetet är exempel på sådant som är avdragsgilla. Skatterådgivarens avgift är dessutom avdragsgill.

Post

Det är inte ovanligt med ett par timmars lunchstängning mitt på dagen. Postutdelning sker måndag till och med lördag. Posten kör hem paket kostnadsfritt. Är man inte hemma läggs en lapp i brevlådan. OBS! Paketet ligger bara 7 dagar på posten. Posten kan lagras mot avgift på ditt postkontor vid längre bortavaro.

Aktier i Sverige

Reavinsten på aktier som är införskaffade i Sverige är skattepliktig i Sverige 5 år efter att man flyttat utomlands, därefter är de skattepliktiga i Tyskland. Observera att detta är styrt av dubbelbeskattningsavtalet mellan Sverige och Tyskland, vilket tyvärr är rätt okänt bland ekonomiska rådgivare och skattemyndigheter!

Inkomst av kapital i Tyskland

Inkomst av kapital (räntor/utdelning) i Tyskland är skattefria upp till ett visst belopp /år och person. För att detta skall gälla måste man fylla i "Freistellungsauftrag" (ansökan om fribelopp) hos sin bank.

Vermögenswirksame Leistung (VL)

Om du vill spara pengar tex "Bauspar", fonder etc, så kan din arbetsgivare ev bidra till detta. Informera dig hos din arbetsgivare och/eller bank. Pengarna är bundna minst 7 år.

Arbete/Lön

När man skickar en arbetsansökan i Tyskland är det brukligt att bifoga foto. Det är vanligt med 6 månaders provanställning och längre uppsägningstider än vad vi är vana vid i Sverige. I Tyskland pratar man mer om årlön än månadslön. Detta beror på att det varierar mellan företagen hur många månadslöner man har. Vanligt är 13 månadslöner där den extra betalas ut till jul.

Det finns 2 typer av löner: T= Tariflön, AT=Ausser Tarif lön. Vid AT betalas ingen övertid. I Tyskland diskuterar man inte sin lön med arbetskolligor. Det kan i värsta fall leda till uppsägning.

Husdjur och införsel till Sverige

För införsel av sällskapshund/katt till Sverige går man kort beskrivet tillväga så här: Grundvaccination med av Sverige godkänt Rabiesvaccin och uppföljande blodtest, styrkt intyg av godkänt lab. Det intyget i original, följer djuret framöver, under förutsättning att testen uppnått 0,5 IU/ml samt att Rabiesvaccination görs årligen. Räkna 5 månader mellan vaccination och testresultat. Hunden måste vara över 6 månader. Årligen skall hunden vaccineras mot Rabies samt de sedvanliga vaccinationerna med av Sverige godkända vacciner. Hunden skall vara I.D. märkt.

För mer info och blankettbeställning kontakta Jordbruksverket:

Hemsida: www.sjv.se/

SJUKVÅRD

Vårdcentraler finns inte i Tyskland och därför bör man snarast kontakta en husläkare, som bör bo i närheten, då de flesta läkare gör hembesök om det behövs. Läkare, "Ärzte" finner man i de gula sidorna. Får man inte tag på sin egen läkare vid akut sjukdom kan man ringa "Notarzt" för att få veta vart man kan vända sig.

Barnfamiljer bör uppsöka en barnläkare, som sköter alla kontroller av barn inkl. vaccinationer. Grundvaccinationen i Sverige skiljer sig något från den här i Tyskland. Någon motsvarighet till Barnvårdscentraler finns inte.

Tandvård

När man är försäkrad i allmänna sjukförsäkringen i Tyskland så är det normalt att din sjukförsäkring kräver att du går till tandläkaren minst en gång per år. Detta ska registreras i ett s.k. Bonushäfte (erhålls vid första tandläkarbesöket). Om detta inte följs riskerar man att sjukförsäkringen ger en lägre ersättning då du eventuellt senare måste göra något större ingrepp. Privata sjukförsäkringar kräver oftast inte detta.

ATT FÖDA BARN I TYSKLAND

Vid första gynekologbesöket utfärdas ett "Mutterpass" motsvarande MVC journalen i Sverige. Gynekologen skriver också ut ett intyg där beräknat datum för födsel står. Detta intyg skall ges till och betalas av arbetsgivaren.

Man ska anmäla sig till ett sjukhus där man vill föda. Gynekologen brukar rekommendera sjukhus som är bra och är i närheten av var man bor.

Är man inte gift måste man ha Vaterschaftanerkennung samt intyg om delad vårdnad som man får från Jugendamt.

Generellt används ultraljud mycket mer i Tyskland än i Sverige.

All medicin i samband med graviditeten är kostnadsfri (dvs betalas av din sjukförsäkring).

Vid ca vecka 30 har man rätt till en förberedandekurs "Geburtsvorbereitungskurs". Den skall ledas av en auktoriserad barnmorska annars betalas den ej av din sjukförsäkring.

6 veckor innan beräknat datum för födseln, startar sk "Mutterschaftsurlaub" (mammaledighet). "Mutterschaftsurlaub" varar även 8 veckor efter födseln. Denna ledighet är betald med din genomsnittliga nettoinkomst (kallas "Mutterschaftsgeld"). Ca 7 veckor innan beräknad födsel skall gynekologen skriva ett intyg som du skall skicka till din sjukförsäkring, för att du skall få ut ersättningen.

Har man inte arbetat så erhålles "Entbindungsgeld" under denna tid.

Vid födseln måste följande saker tas med: "Mutterpass", "Personalausweis" (Pass), "Heiratsurkunde" (vigselsbevis), "Krankenkasskarte", "Einweisungsschein" (erhålles av din Gynekolog).

Efter födseln har du rätt till att en barnmorska besöker dig de 10 första dagarna. Ibland vill barnmorskans ha ett av dessa tillfällen innan födseln. Därför är det bra att ca 10 veckor innan födseln ta kontakt med en barnmorska. Vid varje BB "Frauenklinik" finns en lista över alla barnmorskor i din närhet (eller se telefonkatalog under "Hebammen").

Efter födseln skall man anmäla barnet vid "Standesamt" (ofta ordnar sjukhuset detta). Här behövs flera kopior av ett sk "Geburtsurkunde" (Födelsebevis). För att erhålla detta behövs följande papper "Bescheinigung:" (Intyg) från sjukhuset, Pass föräldrar, "Heiratsurkunde" (vigselsebevis) och eventuellt andra papper från BB. Kopiorna skall skickas/behövs till:

- Din arbetsgivare
- Till din sjukförsäkring
- Ansökan om "Kindergeld".
- Ansökan om "Erziehungsgeld".

Samtidigt som man anmäler barnet vid „Standesamt“ måste förnamn vara bestämt (är därefter mycket svårt att ändra). Barnet skall även anmälas vid "Ausländerbehörde" och "Einwohnermeldeamt". Barn upp till 16 år behöver inget uppehållstillstånd.

Undersökning av barnet delas upp i 10 "Vorsorgeuntersuchungen" U1-U10 som först och främst utförs av barnläkare. Det är därför också bra att leta rätt på en sådan innan förlossningen. Vid dessa besök behövs barnets försäkringskort.

Efter födseln har man rätt till "Rückbildungsgymnastik" (mödravårdsgymnastik). Anmälan till denna skall göras innan 8 veckor efter födseln. Kostnaden för denna beror på vilken sjukförsäkring man har men är oftast kostnadsfri (dvs betalas av din sjukförsäkring).

Direkt efter "Mutterschaftsurlaub" startar "Erziehungsurlaub". Denna är max 3 år, d.v.s. man har rätt till att vara ledig från sitt arbete i 3 år utan att mista sin tjänst. Under denna tid betalas det ut "Erziehungsgeld". Beloppet är beroende av er gemensamma inkomst före ledigheten. För mer information/prospekt se www.bmfsfj.de Bundesministerium für Familien, Senioren, Frauen und Jugend.

Barnbidrag finns i Tyskland, men observera att man måste ansöka om detta. Ansökan "Antrag auf Kindergeld" görs hos Bundesagentur für Arbeit.

Hemsida: www.arbeitsagentur.de

FÖRSÄKRINGAR

Var skaffar jag försäkringsskyddet

- I Sverige genom utlandsavtal hos ert svenska moderbolag
- Mäklare genom ert lokala svenska dotterbolag (Makler)
- Lokal mäklare (Makler oder Mehrfachagent)
- Direktförsäkringsbolag (Direkt-Gesellschaft)
- Försäkringsbolagsagent (Generalagent = företräder bara ett bolag)

Försäkringar man bör ha

- Hem (Hausrat)
- Villa/Fritidshus (Gebäude)
- Bil (Kraftfahrt)
- Olycksfall (Unfall)
- Ansvarsförsäkring (Haftpflicht)
- Sjuk (Kranken)
- Rättsskydd (Rechtsschutz)

Försäkringar som är bra att ha

- Pension
- Unit Linked/Fond (fondbundna livförsäkringar)
- Liv
- Försäkringsskydd mot arbetsoförmåga (Berufsunfähigkeitsversicherung)

Speciellt

Sjukförsäkring är obligatorisk och betalas direkt genom löneavdrag. Under en viss lönenivå (indexeras varje år) tillhör man **Gesetzliche Krankenkasse**, däröver kan man försäkra sig genom Private Krankenversicherung. (Det finns olika "Gesetzliche Krankenkasse" såväl som privata. Informera dig hos din arbetsgivare) Det finns en överenskommelse mellan Sverige och Tyskland, som innebär ömsesidig hjälp vid akut sjukvård. Är du med i "Gesetzliche Krankenkasse" behöver du blankett E111 vid utlandsresa med andra ord även till Sverige. **Rådgör alltid med arbetsgivaren.**

Bilförsäkring tecknas som i Sverige. **Trafikförsäkring** (Kraftfahrzeug-Haftpflicht) är **obligatorisk**.

När det gäller **hemförsäkringen** är detta en "ren" lösöreförsäkring, och är **inte** den **paketlösning**, som vi är vana vid i Sverige. Exempelvis ingår inte automatiskt: ansvar, olycksfall, rese- och rättsskydd. Ta därför alltid reda på vad den tyska "hem"-försäkringen omfattar och vilka tilläggsförsäkringar som finns att teckna. Många bolag "paketerar" (gebündelte "Rund um Schutz") dessa åt er.

Viktigt att beakta

Byta bolag kan Du bara genom:

- uppsägning senast 90 dagar före förfallodagen
- vid bilförsäkring 30 dagar före förfallodagen, i regel årsskiftet, dvs 30 nov!
- vid skada
- försäkringen inte längre behövs t.ex. på grund av flyttning

Vid uppköp av försäkringsskydd generellt

- ta in flera anbud - konkurrensen är tuff och priserna varierar mycket och ofta
- direktbolagen är i regel billiga, men se upp med innehållet
- flera bolag har billig-tariffer
- mäklare hittar bättre priser och villkor än en generalagent eftersom han representerar flera bolag och söker ut det bästa

Vid bilförsäkring

- direktbolag har bäst pris
- se upp med villkoren. Rabatt för garageplats över natt kan betyda - bil ute är inte försäkrad. Rabatt för bara en förare kan betyda - inget skydd eller hög självrisk om någon annan kör bilen.
- flera bolag har billiga LADY-tariffer eller yrkesgruppstariffer
- ev. bonus kan Du ta med Dig genom intyg från Sverige och får vid återresa genom intyg ta med den tillbaka

Vid olycksfallsförsäkring (invaliditetsskydd)

- av alla olyckor inträffar 75 % i hemmet
- köp bara 24-timmarsskydd - undvik det "gångvägs"-skydd, som t.ex. erbjuds i skolorna (Schüler- Unfall) och innebär att försäkringen bara gäller i skolan eller om man går raka vägen till och från skolan
- hemmafruar har inget "gesetzliches" olycksfallsskydd, bara "yrkesarbetande" utanför hemmet = köp en privat olycksfallsförsäkring åtminstone för henne och barnen
- teckna inga flerårsförsäkringar - går då inte att byta bolag på 3 eller 5 år om man skulle vilja. 10-årsavtal är sedermera förbjudet.
- svensk barnförsäkring (invaliditetsersättning vid olycksfall och sjukdomsfall finns inte överallt i Tyskland utan bara hos vissa bolag.
- När ni är på utlandsuppdrag för svenskt bolag gäller er svenska barnförsäkring om ni anmäler detta till försäkringsbolaget.

UTBILDNING OCH SKOLOR

Tyska skolan

I Tyskland infaller skolplikten vid sex års ålder. Barn som fyller sex år senast den 30.6. är skolpliktiga fr.o.m. höstterminen samma år. Barn födda senare kan efter särskild prövning få börja tidigare.

Alla barn går fyra år i "Grundschule" (1-4 klass). Barnet skall anmälas i den grundskola som ligger i barnets bostadsområde. Anmälan sker vanligen under januari/februari månad samma år som barnet skall börja skolan.

Betyg ges fr.o.m. 2:a klass. 1 = bäst, 6 = sämst.

Fr.o.m. 5:e klass finns följande alternativ:

Hauptschule

10 - 16 år (Hauptschulabschluß)

Realschule

10 - 16 år (Mittlere Reife)

Gymnasium

10 - 18 år (5:e - 13:e klass), Abitur = Studentexamen

Du kan välja mellan kommunala, kyrkliga eller privata skolor fr.o.m. klass 5. Merparten har engelska som första främmande språk. En del humanistiska gymnasieskolor har latin som första främmande språk.

Alla skolor finns under "Schulen" i telefonkatalogen eller kontakta "Stadtverwaltung".

INTERNATIONELLA SKOLOR

Hemsidor: www.privatschulen.de och www.vdp-bw.de

European School, Frankfurt

60066 Frankfurt (Nordweststadt)

hemsida: www.eurasc.org

Frankfurt International School e. V. FIS, är belägen i Oberursel och i Naurod/Wiesbaden
Skolan har 1600 elever från 55 olika länder

Den är indelad i fyra stadier

Primary School	(3-7år)	
Elementary School	Åk 2-5	
Middle School	Åk 6-8	endast Oberursel
High School	Åk 9-12	endast Oberursel

FIS The Frankfurt International School e.V.

An der Waldlust 15

61440 Oberursel

hemsida: www.fis.edu

Internationale Gesamtschule

hemsida: www.igh.hd.bw.schule.de/index_p.shtml

Breisacher Weg 2
69126 Heidelberg

International School Wiesbaden	hemsida: germany.english-schools.org/international-school-wiesbaden.htm
(Primary inkl. Grade 6) Rudolf-Dietz Str. 14 65207 Wiesbaden-Naurod	
ISF Internationale Schule	hemsida: www.isf-net.de/
Frankfurt - Rhein - Main Friedberger Landstraße 358 60389 Frankfurt	
Taunus International Montessori School	hemsida: www.bildungsserver.de/instset.html?Id=6360
Altkönigstraße 110 61440 Oberursel	
SPRÅKINSTITUT	
Akademie Germanica	hemsida: www.akademiegermanica.com/
Leipziger Straße 60487 Frankfurt	
Berlitz	hemsida: www.berlitz.de/front_content.php?idcat=192
Hauptwache 60313 Frankfurt	
Berlitz	hemsida: www.berlitz.de/front_content.php?idcat=198
Bergheimerstr. 10 69115 Heidelberg	
did - deutsch institut	hemsida: www.did.de/
Grosser Hasenpfad 1 60598 Frankfurt (Sachsenh.)	
German Conversation	hemsida: www.opusforum.org/rmg/nac/3680159.htm
at the Ferdinand Balzer Haus Marlies Bode Oberursel	
Goethe-Institut	hemsida: www.goethe.de/
Hedderichstraße 108-110 60596 Frankfurt	
Goethe-Institut	hemsida: www.goethe.de/
Steuberstraße 44 68163 Mannheim	

Sprachinstitut 2000

Kirchstraße 2
64283 Darmstadt

hemsida: www.sprachinstitut2000.de/

Lehrerkooperative

Bildung und Kommunikation
Schäfergasse 46
60313 Frankfurt

hemsida: www.lehrerkooperative.de/

Volkshochschule

Ring Volkshochschule där Du bor.
Program finns att köpa i bokhand

BARNOMSORG

Du kan välja mellan följande typer av lekskola:

- kommunal (Städtischer Kindergarten)
- evangelisk (Kindergarten der evangelischen Kirche)
- katolsk (Kindergarten der katholischen Kirche)
- privat

Se i telefonkatalogen under "Kindergarten" eller kontakta "Stadtverwaltung"

Kindergarten = Lekskola

För barn mellan 3 och 6 (7) år. Vanligtvis går barnen i "Kindergarten" mellan ca. kl. 8.00 och 13.00. Ibland förekommer även eftermiddagsaktiviteter.

Kindertagesstätte (kita) = Dagens

Finns hos vissa lekskolor. Öppettider är vanligtvis kl. 7.30-17.00.

Krabbelstube

För barn från ca. 1,5 år. Finns i begränsad omfattning, vanligtvis förmiddagar. Krabbelstube drivs oftast av olika kyrkoföreningar eller av Arbeiterwohlfahrt (AWO).

Familienbildungsstätte (fbs) , Mütterzentrum

Dessa institutioner anordnar tex babysim, barnträffar, frukostträffar, seminarier i olika ämnen. Lämplig att ta kontakt med såväl innan födsel som efter födsel. De utbildar även babysitters. De är dock oftast i ålder 13-16 år. Sök på Google under "Familienbildungsstätte" och orten där du bor.

Jugendamt

Jugendamt förmedlar bla dagmammor "Tagesmutter".
Sök på Google under "Jugendamt" och orten där du bor

**HELGDAGAR
och andra dagar som firas i Tyskland**

Neujahr/Nyårsdagen	1 januari	alla Bundesländer
Heilige drei Könige	6 januari	Baden-Württemberg, Bayern, Sachsen-Anhalt
Rosenmontag	42 dagar före påsk	inofficiell helgdag/karneval
Valentinstag	14 februari	
Karfreitag	Långfredagen	alla Bundesländer
Ostermontag	Annandag påsk	alla Bundesländer
Maifeiertag Tag der Arbeit Muttertag/mors dag	1 maj 2:a söndagen i maj	alla Bundesländer
Christi Himmelfahrt/ Kristi Himmelfärdsdag Vatertag/ farsdag	40 dgr efter påsk, 10 dgr före pingst, alltid en torsdag	alla Bundesländer
Pfingsten	Pingst 50 dagar efter påsk 10 dagar efter Kristi himmelfärds dag	alla Bundesländer
Wäldchestag	1:a tisdagen efter pingst	Frankfurt (vissa affärer stänger kl. 13.00)
Fronleichnam	torsdag 11 dagar efter pingst	Baden-Württemberg, Bayern, Hessen, Nordrhein-Westfalen., Rheinland-Pfalz Saarland
Mariä Himmelfahrt	15 augusti	Bayern Saarland
Tag der Deutschen Einheit	3 oktober	alla Bundesländer
Reformationstag	31 oktober	Brandenburg, Mecklenburg-Vorpommern, Sachsen, Sachsen-Anhalt, Thüringen
Allerheiligen	1 november	Baden- Württemberg, Bayern, Nordrhein- Westfalen., Rheinland-Pfalz, Saarland
Martinstag	11 november	lyktparad för barn
Volkstrauertag	söndagen före Domsöndagen, i november	alla Bundesländer
Buß-und Bettag	onsdagen före Domsöndagen (mellan 16-22.11)	Sachsen
St. Nikolaus	6 december	gåvor till barnen
Weihnachten	24, 25, 26 dec.	alla Bundesländer

KOMMUNIKATIONER

Frankfurt

Det allmänna kommunikationsnätet i Frankfurt am Main är väl utbyggt. Det finns S-Bahn (pendeltåg), U-Bahn (tunnelbana) och Straßenbahn (spårvagn). Busstrafiken är dessutom mycket omfattande. Detta sköts av RMV (Rhein-Main-Verkehr).

Tidtabell: Frankfurt med förorter är uppdelat i olika trafikzoner. Dessa har varsin tidtabell, s.k. Fahrplan. I tidtabellen står alla kommunikationer inom och ut från zonen. Dessa tidtabeller kan köpas på alla RMV-kontor och vissa andra platser. I tidtabellerna finns kartor som visar de olika kommunikationernas sträckning. Tider hittar du också på hemsidan: www.rmv.de

Biljetter: Biljetter kan köpas på alla RMV-stationer i speciella biljettautomater eller på de stationer, som har bemannade biljettkontor. På automaterna finns en förteckning över alla stationer. Varje station har ett nummer. Man knappar in namnet på sin slutstation och vilken typ av biljett det rör sig om. Då visar automaten hur mycket man ska betala. Barn under fem år åker på samma biljett som vuxen.

Det finns olika typer av biljetter. Enkelbiljett (Einzelfahrt), kortsträcka (Kurzstrecke), 24-timmarsbiljett (24-Stundenkarte), gruppbiljett (Gruppenfahrkarte), tilläggsbiljett (Zuschlagskarte), månadskort (Monatskarte) och årskort (Jahreskarte).

Hemsida: www.rmv.de

Heidelberg-Mannheim

All information hittar du på VRN, Verkehr Rhein-Neckars hemsidan: www.vrn.de

Deutsche Bahn

I broschyren "Die BahnCard" (som finns att hämta på järnvägsstationer) står om alla slags rabatter.

Hemsida: www.db.de

BILEN

Du måste registrera om din bil. Omregistreringen skall ske "snarast" men det är inte troligt att någon klagar även om det tar några månader...

Före omregistrering till tyska skyltar (hos "Zulassungsstelle" för din ort) tänk på följande:

1. Bilen måste vara sex månader gammal och ha gått minst 600 mil annars anses den som ny och du måste betala moms! Även om den är "momsad" i Sverige!
2. Skaffa ett "Meldebescheinigung", en blankett som du erhåller vid "Einwohnermeldeamt" (Rådhuset) i din stad/by. Observera att denna blankett inte får vara äldre än tre månader.
3. Du behöver ett "Deckungskarte" som utfärdas av det försäkringsbolag där du avser att ha bilen försäkrad.
4. Tag med bilens svenska registreringsbevis, ditt pass eller svenskt nationellt id-kort (körkort gäller ej) och ditt uppehållstillstånd.
5. I samband med omregistreringen kommer du att få ta bilen till "TÜV", som motsvarar Svensk Bilprovning. Numera är detta aldrig något större problem med bilar registrerade i Sverige eller annat EU-land om de inte är alltför gamla. Här görs också avgastest och utfärdas ett bevis om detta (ASU). TÜV ligger ofta i omedelbar anslutning till Zulassungstelle.

Om allting går vägen får du som belöning ett "Zulassungsbescheinigung Teil 1 och Teil 2". Teil 2 är ett A4-papper som lämpligen förvaras hemma i byrålådan (Måste finnas om man flyttar eller säljer bilen). Teil 1 är ett mindre papper som skall finnas i bilen vid färd.

Körkort/Führerschein

Svenskt körkort gäller och behöver inte bytas ut.

Skulle du inte ha körkort, kan du naturligtvis ta ett på tysk körskola (Fahrschule). Körskolor med engelsktalande lärare finns. Lektionerna sker oftast på tyska men läroböcker finns att få på engelska. Sök under "Gelbe Seiten" i telefonkatalogen.

Dokument/föremål som skall finnas i bilen under färd

I en tyskregistrerad bil bör följande medföras:

- Zulassungsbescheinigung Teil 2
- Räddningsfolie (silverfilt)
- Förbands låda
- Varningstriangel
- Räddningsväst. 1 / passagerare

Saknas något av dessa riskerar du böter.

OBS! Mobiltelefonerande vid bilkörning är endast tillåten med s.k. "Freisprechanlage". Barn under 12 år får EJ sitta i framsätet, endast baby i barnstol. F.ö. gäller som i Sverige, bilkudde upp till 12 år eller längd 150 cm.

Köpa bil i Tyskland

För att få lite kunskaper om priser innan man går till en bilhandlare så finns det en hel del internetsidor som man kan titta på. T. ex. www.autocity.de, www.auto.de, www.pkw.de, www.autoscout24.de, www.mobile.de och www.ebay.de.

Även pappertidningar som Sperrmüll eller Das Inserat (kallas olika i olika delar av Tyskland) är bra, i dessa tidningar annonserar privatpersoner gratis. Tidningen köps på bensinstationer eller tidningskiosker. Vid köp av bil skall alltid Zulassungsbescheinigung Teil 1 och 2, gällande avgastest (ASU) och gällande besiktningsprotokoll (TÜV) följa med bilen annars kan du inte registrera den! Se ovan om att registrera bil.

Bilförsäkringar

Bilförsäkringar i Tyskland är generellt dyrare än i Sverige. Bevis från ditt svenska försäkringsbolag om bonus accepteras, bör vara skrivet på tyska.

De vanliga försäkringarna kallas:

”Haftpflichtversicherung” (Trafikförsäkring), är obligatorisk

”Teilversicherung” (Halvförsäkring), mot stöd och andra skador av utomstående.

”Vollversicherung”, Helförsäkring.

”Rechtsschutzversicherung”, Rättsskydd. Rekommenderas å det varmaste. I Tyskland drivs skadefall ofta till domstol, inte som i Sverige där inblandade försäkringsbolag sinsemellan avgör vem som är skyldig!

Därutöver finns en stor flora av diverse försäkringar för passagerare mm.

Även bilförsäkringar kan tecknas genom ADAC, det är oftast ett prisvärt och enkelt alternativ. (www.adac.de).

Sälja bil i Tyskland

Om man vill sälja sin bil i Tyskland så är de ovan nämnda websidorna eller tidningarna också användbara. ADAC och pappershandeln har färdiga köpekontrakt (kaufvertrag), till dessa hör också formulär i vykortformat att skicka till ”zulassungsstelle” och försäkringsbolag. Detta bör göras så snart som möjligt då det är den registrerade ägaren som betalar skatten och får parkeringsböterna osv... Vid försäljning är det viktigt att inte lämna ifrån sig bilens handlingar förrän man fått full betalning och att kontrollera köparens identitet och adress (Ausweiss). Kontanter är det normala betalningsmedlet vid privataffärer! Vid försäljning till utlandsboende-avregistrera bilen innan du överlämnar den till köparen, så länge den är registrerad på dig måste du betala skatt och parkeringsböter (upp till ett år). Köparen kan exportregistrera den eller köra hem den på släpkärra.

Exportera tyskregistrerad bil till Sverige (bilar av 1993 års modell eller yngre)

Vid export till Sverige behöver i princip inga förberedelser göras i Tyskland. Det enklaste, om du litar på köparen, är att köra bilen till Sverige med de tyska skyltarna på. Dessa, tillsammans med ett bevis från svensk myndighet att bilen registrerats i Sverige, skall sedan lämnas till Zulassungstelle för avregistrering. Alternativt kan bilen avregistreras i Tyskland först och sedan köras till Sverige på exportskyltar, dessa kostar dock ca 150 euro då trafikförsäkring (men ingen annan försäkring) ingår. Registreringen i Sverige skall göras av den som skall stå som ägare i Sverige, och diverse handlingar, t. ex. Zulassungsbescheinigung Teil 1 och 2 och köpekontrakt måste finnas med. Reglerna har ändrats 2008 och det har otroligt nog blivit krångligare att importera bil till Sverige, bl.a. måste man i förhand ansöka om ursprungskontroll från Vägverket, kontrollintyget skall sedan tas med till bilprovningen. En import kostar ca 3000 SEK, men avgifterna varierar och en noggrann genomläsning av vägverkets/bilprovningens hemsidor rekommenderas <http://www.vv.se/>, www.bilprovningen.se

ADAC (Allgemeine Deutsche Automobil Club)

ADAC är den tyska föreningen för motorförare/fordonsägare (motsvarar KAK/MRF).

Detta är en mycket aktiv organisation som erbjuder sina medlemmar allt man kan behöva i samband med resor, inte bara med bil! I medlemskapet ingår bl.a. hjälp av deras ambulanderande bilreparörer var som helst och 24 timmar om dygnet om bilproblem skulle uppstå. Kan dom inte fixa det på platsen så transporteras bilen med passerare till verkstad. Skulle reparationen dra ut på tiden får man transport hem eller till bestämmelseorten.

Man kan även genom ADAC teckna en förnämlig utlandssjukförsäkring, som om olyckan verkligen skulle vara framme ger rätt till fri konsultation av (tysktalande) läkare på platsen. ADAC-läkaren tar kontakt med sjukhuset ifråga och om detta anses vara nödvändigt eller praktiskt för fortsatt behandling närmare hemorten ingår fritt ambulansflyg hem (till Tyskland). Dessa förmåner ingår normalt inte i den vanliga tyska sjukförsäkringen.

VARDAGSTIPS

Bostäder i Tyskland saknar oftast köksinredning, garderober och belysning.

Vid köp av kapitalvaror, finns ofta möjlighet att pruta.

Ett billigt alternativ är att söka efter begagnat i tidningarna Das Inserat och Sperrmüll, på Internet: www.das-inserat.de eller www.sperrmuell.de/

Och så finns naturligtvis IKEA

OBS! Affärer har stängt på söndagar, på mindre orter har affärerna ofta stängt en eftermiddag i veckan (oftast onsdagar), samt lunchstängt.

Byarna/småstäderna har också torgdagar (uppgifter finns i lokala telefonkatalogen) där man bl.a. kan köpa Bio-odlade grönsaker.

Det finns också speciella "Getränkehändler", där man kan köpa vatten, öl, läsk, juice m.m.

Vissa "Getränkehändler" levererar också direkt hem.

Kranvatten är fullt drickbart. Om Du vill veta flourinnehåll, hårdhet m.m. kontakta "Rathaus" i Din ort eller lämna in ett vattenprov till ditt apotek, och om inte de tar emot det så hänvisar de till vilket apotek som åtar sig detta. till:

"Rathaus" har även annan viktig och bra information om vad som händer på Din ort, bl.a. hur sopsortering går till.

Tänk på att tunnan antagligen måste rullas ut på trottoaren kvällen före tömningsdagen.

När Du anser att det finns tid för "shopping", så finns det en handbok i bokhandeln, som heter "Schnäppchenführer". Där står var Du kan handla kläder, porslin m.m. direkt ifrån fabrikena.

KULTURLIV

Frankfurt

Frankfurt har ett stort utbud för den som är intresserad; teater, opera, konserter, utställningar m.m. Det finns även engelskspråkig teater.

English Theater, Kaisersstraße 52 www.english-theatre.org

Operan spelar ofta på originalspråk med tysk övertitel. www.oper-frankfurt.de

Kammerspiel är en liten teater i samma byggnad som operan och

Schauspiel finns också där. www.schauspiel-frankfurt.de

De tre scenerna kallas för **“Städtische Bühnen“** och adressen är Willy-Brandt-Platz.

Operan är inte att förväxla med **Alte Oper**. Alte Oper är som namnet säger den gamla operan. Den bombarderades under kriget och återuppbyggdes inte förrän 1981. Den rymmer 3 konsertsalar men har ingen scen numera för att spela opera, däremot har man mycket fina konserter där. Adressen är som sig bör Opernplatz. www.alteoper.de

Die Komödie, är en teater för komedier. Neue Mainzer Str. 18, (vid Städtische Bühnen)

Hemsida: www.fritzremond.de

Fritz Rémond Theater, vid Zoo, Alfred-Brehm-Platz 16, Hemsida: www.fritzremond.de

Tigerpalast (varieté), Heiligkreuzgasse 16-20, www.tigerpalast.de

Det finns dessutom gästspelande teatrar och små teatrar i olika stadsdelar och förorter.

På södra sidan av Main ligger många muséer, därför kallas den gatan **“Museumsufer“**.

Många muséer (statliga) har fri entré på onsdagar.

Museum für Angewandte Kunst (möbler, glas, porslin, silver och växlande utställningar)
www.angewandtekunst-frankfurt.de

Postmuseum (postens historia från diligens till telefon och telefax) www.museumsstiftung.de

Filmmuseum (där visas filmer ofta på originalspråk) www.deutschesfilmmuseum.de

Architekturmuseum: www.dam-online.de

Liebieghaus (skulpturer) www.liebieghaus.de

Städel (det stora galleriet med målningar av alla berömda målare och dessutom växlande utställningar) www.staedelmuseum.de

Schirn Kunsthalle www.schirn-kunsthalle.de

Senckenbergmuseum, Senckenberganlage vid universitetet (natur-historiskt museum)
www.senckenberg.de

Museum für Moderne Kunst (modern konst), Domstraße 10. Det kallas allmänt för tårtbiten, för det är byggt i en sådan form. www.mmk-frankfurt.de

Museum für Vor- und Frühgeschichte (fynd från utgrävningar i och omkring Frankfurt),
www.archaeologisches-museum-frankfurt.de

Historisches Museum (bl.a. 3 modeller av innerstaden som är sevärda, dockmuseum, växlande utställningar), Römerberg. www.historisches-museum-frankfurt.de

Ikonenmuseum, Brückenstr. 3-7 www.ikonenmuseum-frankfurt.de

Jüdisches Museum, Untermainkai 14/15 www.juedischesmuseum.de

Goethehaus och Gothemuseum, Grosser Hirschgraben 23 www.goethehaus-frankfurt.de

Museum Judengasse, Dominikanerplatz www.juedischesmuseum.de/judengasse

Filmer är alltid dubbade!

TurmPalast, visas dock ofta filmer på originalspråk. www.turm-palast-kino-frankfurt-am-main.kino-zeit.de

Heidelberg

Theater der Stadt Heidelberg, Seminarstr. 2, www.theaterheidelberg.de

Schloßfestspiele www.theaterheidelberg.de

Theatergemeinde Volksbühne, Plöck 60 www.volksbuehne-heidelberg.com

Zimmertheater, Hauptstr. 118 www.zimmertheaterhd.de

Antikenmuseum und Abguss Sammlung des Archäologischen Instituts der Universität, Marstallhof 44 www.uni-heidelberg.de/univ/museen/index.html

Bonsai Museum, Mannheimer Str. 401 www.bonsai-centrum.de

Carl Bosch Museum, Schloß/Wolfsbrunnenweg 46 www.museum.villa-bosch.de

Deutsches Apotheken Museum, Friedrichstr. 3 (Sloß)

www.deutsches-apotheken-museum.de

Deutsches Verpackungsmuseum, Hauptstr.22 www.verpackungsmuseum.de

Kulturfenster, Jugend und Kulturhaus, Kirchstr. 16 www.kulturfenster.de

Kurpfälzisches Museum, Haptstr.97 www.museum-heidelberg.de

Museum Geologi/Paläontologie (naturhistoriskt), Im Neunheimerfeld 234-235

www.geopal.uni-hd.de/museum/museum.html

Reichs Präsient-Friedrich-Ebert Gedänkstätte, Pfaffengasse 1

www.ebert-gedenkstaette.de

Textilmuseum Max Berk, Brahmsstr.

www.museum-heidelberg.de/servlet/PB/menu/1126239_11/index.html

Universitätsmuseum, Grabengasse 1 www.uni-heidelberg.de

Völkerkunde Museum, Hauptstr. 235 www.voelkerkundemuseum-ypst.de

Heidelberger Schloß www.heidelberg-schloss.de

Zoo, Tiergartenstr. 3 www.tiergarten-heidelberg.de

Mannheim

Nationaltheater, Göthe Platz www.nationaltheater-mannheim.de

Rosengarten, kultur-och kongresscentrum, www.mcon-mannheim.de

Kunsthalle, Moltkestr. 9 www.kunsthalle-mannheim.de

Reiß-Museum, www.rem.mannheim.de

Planetarium, Wilhelm-Varnholt-Allee 1 www.planetarium-mannheim.de

Luisenpark är en av Europas vackraste parkanläggningar. Huvudingång vid Friedensplatz.

www.stadtpark-mannheim.de

Tips! Trevliga stadsrundurer till fots finns i många städer.

BIBLIOTEK

Svenska Kyrkoföreningen har ett fint bibliotek, som är öppet för föreningens medlemmar. Öppettiderna står i *Utposten*. Det finns ca 5.000-6.000 volymer, allt på svenska.
Hemsida: <http://www.svenskakyrkan.se/frankfurt>

Biblioteket har huvudsakligen skönlitteratur och mycket gott om barnböcker, även sagoböcker och visböcker.

Det finns uppslagsverk (ej för hemlån), en del facklitteratur t.ex. geografi, historia, konst, natur, medicin och psykologi.

Genom att den stora bokmässan är i Frankfurt en gång om året, har Kyrkoföreningen goda kontakter till förlagen och man är informerad om nyutkomna böcker, som mycket snart finns att låna i biblioteket.

Tyska bibliotek

Första gången skall man ha pass och "Anmeldebestätigung" med sig för att få ett lånekort. Oftast betalar man då en avgift. Sedan går det bara med lånekortet. Småstäder och stadsdelar har egna bibliotek och olika öppettider.

Die Deutsche Bibliothek, Frankfurt, Adickesallee 1 D-60322 www.d-nb.de

Stadtbücherei, Heidelberg, Poststr.15, www.stadtbuecherei-heidelberg.bib-bw.de

Universitätsbibliothek, Heidelberg, Plöck 107-109, www.ub.uni-heidelberg.de

Stadtbücherei, Mannheim, N1 www.stadtbibliothek.mannheim.de

MATLEXIKON**Matsedel****Förrätter**

Böckling
 Korv
 Kräfter
 Lax, gravad, rimmad, rökt
 Leverpastej
 Ost
 Sill
 Skinka, kokt, rökt
 Smör, ost och sill
 Smörgåsbord
 Strömming

Soppor

Buljong
 Fisksoppa
 Grönsakssoppa
 Oxsvanssoppa
 Sköldpaddssoppa
 Sparrissoppa
 Svampsoppa
 Tomatsoppa
 Ärtsoppa

Makaroner och ris

Makaroner
 Ris
 Risotto
 Spagetti

- med köttfärssås

Äggrätter

Omelett

- Bondomelett
- Ostomelett
- Svampomelett

 Pannkaka
 Plättar
 Ägg

- hårdkokt
- löskokt
- stekt

 Äggröra

Fisk och skaldjur

Aborre
 Ansjovis
 Blåmusslor
 Fiskbullar
 Fiskfilé
 Flundra

Speisekarte**Vorspeisen**

Bückling
 Wurst
 Krebse
 Lachs, gebeizt, geräuchert
 Leberpastete, Kalbsleberwurst
 Käse
 Hering
 Schinken, gekocht, geräuchert
 Butter, Käse und Hering
 Schwedisches Buffet
 kleine Heringe

Suppen

Brühe
 Fischsuppe
 Gemüsesuppe
 Ochschwanzsuppe
 Schildkrötensuppe
 Spargelsuppe
 Pilzsuppe
 Tomatensuppe
 Erbsensuppe

Teigwaren und Reis

Makkaroni
 Reis
 Reis mit Fleisch und Gemüse
 Spaghetti

- mit Hackfleisch und Tomatensoße

Eierspeisen

Omelett

- Bauernomelett
- mit Käse
- mit Pilzen

 Pfannkuchen
 kleine Pfannkuchen
 Ei

- hartgekocht
- weichgekocht
- Spiegelei

 Rührei

Fisch und Meeresfrüchte

Barsch
 Anshovis
 Miesmuscheln
 Fischklößchen
 Fischfilet
 Flunder

Forell
 Gädda
 Gös
 Hummer
 Hälleflundra
 Kolja
 Kräftor
 Kräftkalas
 Lax
 Lutfisk
 Makrill
 Musslor
 Ostron
 Piggvar
 Råkor
 Rödspätta
 Sik
 Sill
 Sjötung
 Strömming
 Tonfisk
 Torsk
 Vittling
 Äl

Köttträtter

Biff
 Bog
 Filé
 Fläsk
 Fläsklägg
 Frikassé
 Får
 Fårbog
 Fårbringa
 Grystek
 Kalops
 Kalv
 Kalvlägg
 Kalvstek
 Korv
 Kotlett
 Kött
 Köttbullar
 Köttfärs
 Lamm
 Lever
 Njure
 Nöt/ox-
 Oxstek
 Pastej
 Prinskorv
 Ragu
 Rulad
 Sadel
 Tunga
 Wienerkorv
 Wienerschnitzel

Forelle
 Hecht
 Zander
 Hummer
 Heilbutt
 Schellfisch
 Krebsse
 Krebsessen
 Lachs
 Stockfisch
 Makrele
 Muscheln
 Austern
 Steinbutt
 Garnelen
 Scholle
 Felchen
 Hering
 Seezunge
 Ostseehering
 Thunfisch
 Dorsch
 Weißling
 Aal

Fleischgerichte

Beefsteak
 Keule
 Filet
 Schweinefleisch
 Schweinshaxe
 Frikasse
 Hammel
 Hammelkeule
 Hammelbrust
 Schmorbraten
 Gulasch
 Kalb
 Kalbshaxe
 Kalbsbraten
 Wurst
 Kotelett
 Fleisch
 Fleischklößchen
 Hackfleisch
 Lamm
 Leber
 Nieren
 Rind(er)-
 Rinderbraten
 Pastete
 Würstchen
 Ragout
 Roulade
 Rücken
 Zunge
 Wienerwürstchen
 Wiener Schnitzel

Fågel och vilt

Anka
 Broiler
 Fasan
 Gås
 Hare
 Hjort
 Höns
 Kalkon
 Kyckling

- grillad
- kycklingsallad

 Ren
 Rådjur
 Älg

Grönsaker

Aubergine
 Blomkål
 Bönor
 Champinjoner
 Endivsallad
 Grönsallad
 Gurka
 Haricots verts
 Isbergssallad
 Kantareller
 Karljohansvamp
 Krasse
 Kronärtskockor
 Kål
 Kålrabbi
 Kålrot
 Legymsallad
 Lök
 Morötter
 Murklor
 Paprika
 Potatis:

- kokt
- potatisgratäng
- potatismos
- stekt

 Pumpa
 Rödbetor
 Rödkål
 Sallad
 Selleri
 Skärbönor
 Smörsoppar
 Sockerärter
 Sparris
 Spenat
 Surkål
 Svamp
 Tomater
 Vitkål
 Ärtor

Geflügel und Wild

Ente
 Hühnchen
 Fasan
 Gans
 Hase
 Hirsch
 Huhn
 Pute
 Hähnchen

- Grillhähnchen
- Geflügelsalat

 Rentier
 Reh
 Elch

Gemüse

Auberginen
 Blumenkohl
 Bohnen
 Champignons
 Endiviensalat
 grüner Salat
 Gurke
 grüne Bohnen
 Eisbergsalat
 Pfifferlinge
 Steinpilz
 Kresse
 Artischocken
 Kohl
 Kohlrabi
 Rübe
 Gemüsesalat
 Zwiebel
 Mohrrüben (Karotten)
 Morcheln
 Paprika
 Kartoffeln:

- Salzkartoffeln
- überbackene Kartoffeln
- Kartoffelbrei
- Bratkartoffeln

 Kürbis
 rote Rüben
 Rotkohl
 Salat
 Selleri
 Schnittbohnen
 Butterpilze
 Zuckererbsen
 Spargel
 Spinat
 Sauerkraut
 Pilze
 Tomaten
 Weißkohl
 Erbsen

Ost

Getost
 Herrgårdstost
 Mjukost
 Ostbricka
 Mesost
 Pepparrost
 Riven ost
 Schweizer ost
 Vitlöksost

Efterrätter

Fruktsallad
 Glass
 Kompott
 Nyponsoppa
 Pudding
 Risgrynsgröt
 Tårta

Frukt

Ananas
 Apelsin
 Aprikos
 Banan
 Björnbär
 Blåbär
 Bär
 Citron
 Grapefrukt
 Hallon
 Hasselnöt
 Hjortron
 Jordgubbar
 Kastanj
 Katrinplommon
 Krusbär
 Körsbär
 Lingon
 Mandarin
 Mandel
 Persika
 Plommon
 Päron
 Smultron
 Vattenmelon
 Vinbär
 Vindruvor
 Äpple

Käse

Ziegenkäse
 schwedischer Emmentaler
 Weichkäse
 Käseplatte
 weicher Ziegenkäse
 Meerrettichkäse
 geriebener Käse
 Schweizer Käse
 Knoblauchkäse

Nachtsch

Obstsalat
 Eis
 Kompott
 Hagebuttensuppe
 Pudding
 Milchreis
 Torte

Obst

Ananas
 Apfelsine, Orange
 Aprikose
 Banane
 Brombeere
 Blaubeere
 Beere
 Zitronen
 Grapefruit
 Himbeere
 Haselnuß
 Muldbeere
 Erdbeeren
 Kastanie
 Backpflaumen
 Stachelbeeren
 Kirschen
 Preiselbeeren
 Mandarine
 Mandel
 Pfirsich
 Pflaumen
 Birne
 Walderdbeeren
 Wassermelone
 Johannisbeeren
 Weintrauben
 Apfel